

Maksātspējas kontroles dienests

**Maksātspējas kontroles dienesta
2019. gada ziņojums**

Rīga, 2020

Saturs

Ievadvārdi	3
1. Administratoru kvalifikācijas kontrole	4
1.1. Administratora kvalifikācijas eksāmena organizēšana un tā norises nodrošināšana, administratora iecelšana amatā	4
1.2. Administratora amata darbības apturēšana, atstādināšana no administratora amata, atbrīvošana un atcelšana no administratora amata, administratora sertifikāta darbības apturēšana, izbeigšana	6
1.3. Ziņu pieejamības nodrošināšana ierakstu izdarīšanai maksātnespējas reģistrā	6
1.4. Disciplinārlietu ierosināšana un disciplinārlietu komisijas darba nodrošināšana.....	6
2. Administratoru un TAP uzraugošo personu rīcības un maksātnespējas procesa norises likumības kontrole	7
2.1. Preventīvie uzraudzības pasākumi	7
2.2. Sūdzību izskatīšana	10
2.3. Pārbaudes administratoru prakses vietā	12
2.4. Administratīvo pārkāpumu lietas	15
2.4.1. Administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšana	15
2.4.2. Pieņemto lēmumu pārsūdzēšana.....	17
3. Sadarbība ar tiesībsargājošām iestādēm un sabiedrības informēšana	19
3.1. Sadarbība ar tiesībsargājošām iestādēm	19
3.2. Sabiedrības informēšanas pasākumi	19
4. Maksātnespējas procesa nodrošināšana	21
4.1. Darbinieku prasījumu apmierināšana	21
4.2. Maksātnespējas procesa depozīts.....	22
4.3. Maksātnespējas kontroles dienesta kreditora tiesību īstenošana	23
5. Elektroniskā maksātnespējas uzskaites sistēma	24
6. Rezultatīvie rādītāji.....	26
Maksātnespējas kontroles dienesta prioritātes 2020. gadā	29

Ievadvārdi

Godātais lasītāj!

Pildot normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus, Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gadā turpinājis risināt ar administratora amata darbību saistītos jautājumus, veikt administratoru un tiesiskās aizsardzības procesa (turpmāk – TAP) uzraugošo personu uzraudzības pasākumus, kā arī segt maksātnespējīgo darba devēju darbinieku prasījumus no darbinieku prasījumu garantiju fonda un attīstīt Elektronisko maksātnespējas uzskaites sistēmu (turpmāk – EMUS).

Attiecībā uz administratora amata darbības jautājumiem būtiski atzīmēt, ka 2019. gadā ir noslēdzies viens no Maksātnespējas politikas attīstības pamatnostādņu 2016. - 2020. gadam īstenošanas plānā paredzētās administratoru profesijas reformas posmiem – pāreja no administratoru sertifikācijas uz amata darbību. Likumdevējam 2017. gadā izšķīroties, ka darbību administratora profesijā varēs turpināt tikai tādi administratori, kuri izturēs kvalifikācijas pārbaudījumu un tiks iecelti administratora amatā, maksātnespējas reģistrā bija reģistrēti 312 administratori, savukārt uz šā ziņojuma sagatavošanas brīdi maksātnespējas reģistrā ir iekļauti 175 amatā ieceltie administratori, kas veiksmīgi nokārtojuši kvalifikācijas eksāmenu.

Savukārt uzraudzības kontekstā jānorāda, ka arī 2019. gadā savu efektivitāti ir pierādījušas pārbaudes administratora un TAP uzraugošās personas prakses vietā, kas nenoliedzami ļauj gūt vispusīgu informāciju par administratora un TAP uzraugošās personas darbībām attiecīgā procesa ietvaros. Maksātnespējas kontroles dienestam kā uzraugošai iestādei šīs uzraudzības rīks ir ļoti nozīmīgs, līdz ar to viena no iestādes prioritātēm ir tā efektivitātes paaugstināšana. Vienlaikus liela nozīme sekmīgai Maksātnespējas kontroles dienesta, kreditoru un tiesas uzraudzības īstenošanai ir EMUS turpmākai attīstībai un pilnveidošanai – informācijas pieejamība ir viens no taisnīga un caurspīdīga maksātnespējas procesa stūrakmeņiem.

Vienlaikus, informējot sabiedrību par Maksātnespējas kontroles dienesta darbības rezultātiem, būtiski vērst uzmanību darbinieku prasījumu apmierināšanas jautājumam. Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gadā no darbinieku prasījumu garantiju fonda ir izmaksājis naudas līdzekļus 1 711 943 *euro* apmērā maksātnespējīgo darba devēju darbiniekiem. Jāatzīmē, ka 2019. gadā par 24% jeb par 325 *euro* ir palielinājusies vidēji viena darbinieka prasījumu segšanai piešķirtā summa salīdzinājumā ar 2018. gadu – vidēji piešķirtā summa 2019. gadā bija 1 342 *euro*.

Nenoliedzami, darbs, uzlabojot sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti, nekad nedrīkst apstāties, un Maksātnespējas kontroles dienests 2020. gadā tupinās pilnveidot procedūras, lai sasniegtu arvien labākus rezultātus.

Maksātnespējas kontroles dienesta direktore
Baiba Banga

1. Administratoru kvalifikācijas kontrole

Maksātnešpējas kontroles dienests 2019. gadā turpināja īstenot 2017. gadā uzsāktu administratora profesijas reformu atbilstoši Maksātnešpējas likumam un Maksātnešpējas politikas attīstības pamatnostādņēm 2016. - 2020. gadam (atbalstītas ar Ministru kabineta 2016. gada 21. septembra rīkojumu Nr. 527 "Par Maksātnešpējas politikas attīstības pamatnostādņēm 2016. - 2020. gadam un to īstenošanas plānu") (turpmāk – Pamatnostādnes).

Saskaņā ar Maksātnešpējas likuma 174.¹ panta 8. punktu Maksātnešpējas kontroles dienests organizē administratora eksāmenu un kvalifikācijas eksāmenu. Pēc iecelšanas amatā administrators reizi divos gados kārtu kvalifikācijas eksāmenu. Administratora zināšanas un prasmes pārbauda neatkarīga eksaminācijas komisija.

Tie administratori, kuri administratora pienākumus pildīja, pamatojoties uz izsniegto sertifikātu, atbilstoši Maksātnešpējas likuma pārejas noteikumu 35. un 39. punktam pēc sertifikāta derīguma termiņa beigām vai sertifikāta darbības apturēšanas termiņa beigām kārtu kvalifikācijas eksāmenu tuvākajā tā rīkošanas reizē. Saskaņā ar Maksātnešpējas likumu, ja administrators kvalifikācijas eksāmenu nekārtu vai kārtu, bet saņem negatīvu vērtējumu, viņš zaudē tiesības pildīt administratora pienākumus.

Līdz 2019. gada beigām visi administratori, kuri turpina darbu administratora profesijā, ir kārtu kvalifikācijas eksāmenu un iecelti administratora amatā.

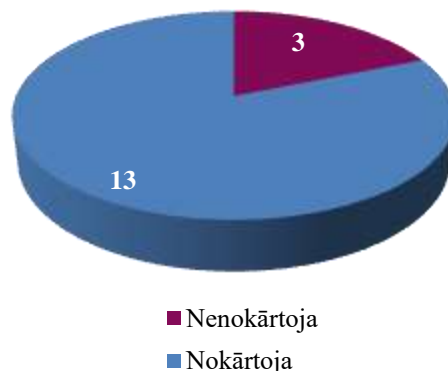
1.1. Administratora kvalifikācijas eksāmena organizēšana un tā norises nodrošināšana, administratora iecelšana amatā

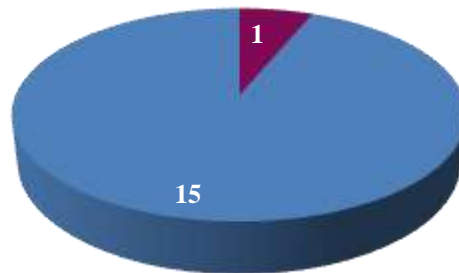
Atbilstoši ierakstiem Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajā maksātnešpējas reģistrā (turpmāk – maksātnešpējas reģistrs) 2019. gada 1. janvārī bija 212 administratori, savukārt 2019. gada 31. decembrī – 177 administratori. Salīdzinoši, 2018. gada 1. janvārī atbilstoši ierakstiem maksātnešpējas reģistrā bija 255 administratori.

Ziņojuma pārskata periodā ir organizēti četri kvalifikācijas eksāmeni – 30. janvārī, 7. augustā, 16. oktobrī un 18. decembrī. 2019. gada 30. janvārī eksāmenu kārtu sertificētie administratori, tie administratori, kuri saņēma negatīvu vērtējumu, atkārtoti kvalifikācijas eksāmenu vairs nevarēja kārtot un zaudēja tiesības pildīt administratora pienākumus. Pārējos 2019. gadā organizētos eksāmenus kārtu administratori, kuri administratora profesijas reformas sākumā tika iecelti administratora amatā. Kopumā kvalifikācijas eksāmenus kārtu 101 administrators, no kuriem četri administratori kvalifikācijas eksāmenu kārtu atkārtoti, kvalifikācijas eksāmenu nokārtu 96 personas (skatīt attēlu Nr. 1, attēlu Nr. 2, attēlu Nr. 3 un attēlu Nr. 4).

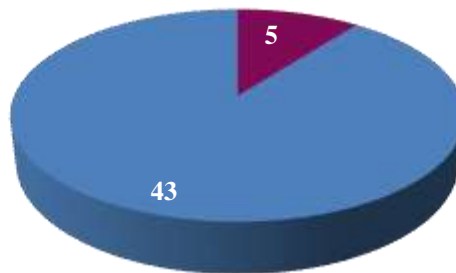
Attēls Nr. 1

**2019.gada 30.janvāra administratora kvalifikācijas eksāmena rezultāti
(kopā 16)**

**2019.gada 7.augusta administratora kvalifikācijas eksāmena rezultāti
(kopā 16)**

■ Nenokārtoja ■ Nokārtoja

**2019.gada 16.oktobra administratora kvalifikācijas eksāmena rezultāti
(kopā 48)**

■ Nenokārtoja ■ Nokārtoja

**2019.gada 18.decembra administratora kvalifikācijas eksāmena
rezultāti (kopā 25)**

■ Nokārtoja

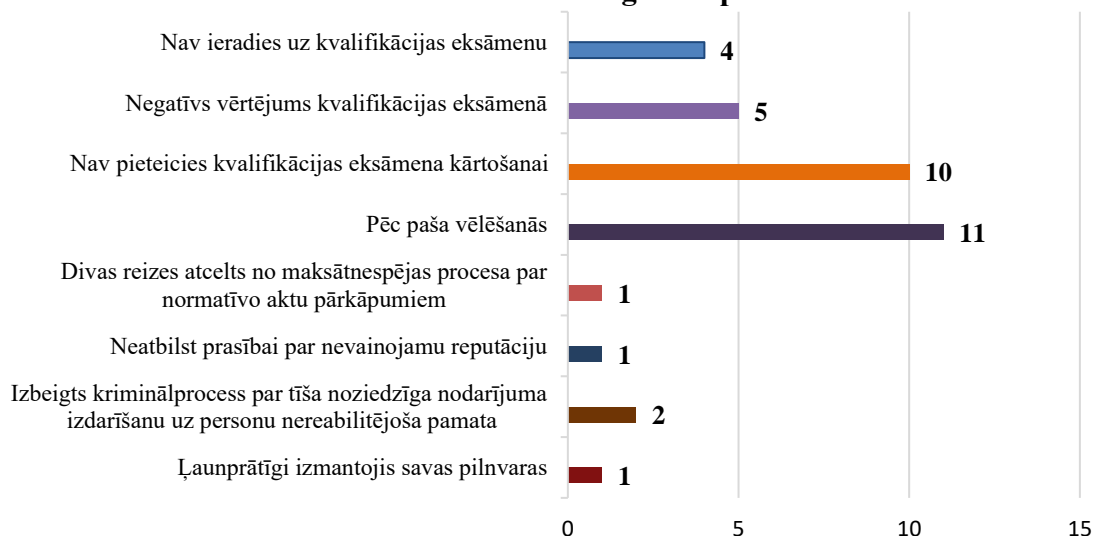
1.2. Administratora amata darbības apturēšana, atstādināšana no administratora amata, atbrīvošana un atcelšana no administratora amata, administratora sertifikāta darbības apturēšana, izbeigšana

Atbilstoši Maksātnešpējas likuma regulējumam Maksātnešpējas kontroles dienesta kompetencē ietilpst administratoru atbrīvošana un atcelšana no amata, kā arī atstādināšana no amata darbības veikšanas un amata darbības apturēšana.

Minēto uzdevumu izpildes ievaros Maksātnešpējas kontroles dienests 2019. gadā izbeidza sertifikāta/amata darbību kopumā 35 administratoriem (sk. attēlu Nr. 5).

Attēls Nr. 5

Administratora atbrīvošanas/atcelšanas/sertifikāta darbības izbeigšanas pamati

Maksātnešpējas kontroles dienests 2019. gadā apturēja amata darbību vienam administratoram un viens administrators atstādināts no administratora amata darbības veikšanas.

1.3. Ziņu pieejamības nodrošināšana ierakstu izdarīšanai maksātnešpējas reģistrā

Maksātnešpējas kontroles dienests 2019. gadā ir iesniedzis 209 pieteikumus par ieraksta izdarīšanu maksātnešpējas reģistrā, piemēram, par administratora kontaktinformācijas maiņu, kā arī amata darbības apturēšanu, sertifikāta/amata darbības izbeigšanu un administratora iecelšanu amatā.

1.4. Disciplinārlietu ierosināšana un disciplinārlietu komisijas darba nodrošināšana

Saskaņā ar Maksātnešpējas likumu Maksātnešpējas kontroles dienests ir tiesīgs ierosināt disciplinārlietu pret administratoru un TAP uzraugošo personu, savukārt Disciplinārlietu komisija nodrošina administratoru un TAP uzraugošo personu profesionālās darbības kvalitātes kontroli.

Ziņojuma pārskata periodā Maksātnešpējas kontroles dienests ierosināja un Disciplinārlietu komisija izskatīja divas disciplinārlietas pret administratoriem. Disciplinārlietu komisija abās lietās atzina, ka administrators ir pieļāvis pārkāpumu, un uzlika disciplinārsodu. Abās disciplinārlietās izteikti rājieni, piemērojot naudas sodu, abu disciplinārlietu kopējā soda naudas summa - 450 euro.

2. Administratoru un TAP uzraugošo personu rīcības un maksātnespējas procesa norises likumības kontrole

Administrators ir persona, kura ieņem centrālo lomu efektīva un likumīga maksātnespējas procesa nodrošināšanā. Līdz ar to, lai veicinātu maksātnespējas procesu efektivitāti, viens no Maksātnespējas kontroles dienesta galvenajiem uzdevumiem ir administratoru rīcības likumības un efektivitātes kontrole.

Administratoru rīcības uzraudzību Maksātnespējas kontroles dienests veic gan preventīvi, gan savas kompetences ietvaros izskatot saņemtās sūdzības. Uzraudzības ietvaros Maksātnespējas kontroles dienests piemēro dažādus instrumentus – kontroles mehānismus, piemēram, detalizētas informācijas par procesu pieprasīšana, kreditoru sapulču apmeklēšana, kā arī pārbaudes administratora un TAP uzraugošās personas prakses vietā (turpmāk – Pārbaude).

2.1. Preventīvie uzraudzības pasākumi

Jau vairākus gadus Maksātnespējas kontroles dienests īsteno uz risku balstītus maksātnespējas procesu un TAP preventīvās uzraudzības pasākumus, tiecoties uz iespējami efektīvāku un rezultatīvāku uzraudzības pasākumu modeli.

No 2018. gada 1. jūlija darbību uzsāka EMUS, savukārt no 2019. gada 1. janvāra EMUS kā savu darba vidi uzsāka izmantot administratori un TAP uzraugošās personas, kā rezultātā administratori visu maksātnespējas procesa uzskaiti uzsāka vest EMUS (izmaksas, līgumi, speciālisti, tiesvedības u.c. procesā veiktās darbības), kā arī EMUS kalpo par administratoru un TAP uzraugošo personu lietvedības sistēmu. Līdz ar to EMUS ieviešana ir arī solis uz priekšu administratoru un TAP uzraugošo personu uzraudzības sistēmas efektivitātes celšanā. Lai efektīvi uzraudzītu administratoru darbību, ir nepieciešama plaša informācija par maksātnespējas procesu, turklāt ērti apstrādājamā veidā. Līdz šim galvenais informācijas avots par administratora veiktajām darbībām procesā bija viņa darbības pārskats, taču tajā informācija nebija atšifrēta, tika norādītas tikai kopsummas, piemēram, nebija atšifrētas konkrētas izmaksu pozīcijas. Ņemot vērā, ka EMUS tiek vadīta informācija par procesā veiktajām darbībām, Maksātnespējas kontroles dienestam kā uzraugošajai iestādei ir iespējams detalizēti aplūkot procesā veiktās darbības, līgumslēdzējpusēs u.c. bez papildu informācijas pieprasījumiem no administratoriem.

Uzraudzības pasākumu efektivitātes nodrošināšanai 2019. gadā tika turpināts pievērst pastiprinātu uzmanību juridisko personu maksātnespējas procesiem un TAP, kuriem ir nozīme komercietiskajā vidē un ekonomikā, kā arī juridisko personu maksātnespējas procesiem, fizisko personu maksātnespējas procesiem un TAP, kuros administratori vai uzraugošās personas pieļāvušas būtiskus normatīvo aktu pārkāpumus, vai arī Maksātnespējas kontroles dienesta rīcībā nonāca cita informācija, kas liecināja par nepieciešamību pievērst attiecīgajam procesam pastiprinātu uzmanību.

Kopumā 2019. gadā tika veikta uzraudzība 48 šādos maksātnespējas procesos un TAP, no kuriem daļā procesu uzraudzības kontroles pasākumi tika turpināti no iepriekšējiem gadiem. Vienlaikus Maksātnespējas kontroles dienests nodrošinājis dalību šajos procesos rīkotajās kreditoru sapulcēs, proti, 2019. gadā uzraudzības ietvaros apmeklētas 37 kreditoru sapulces.

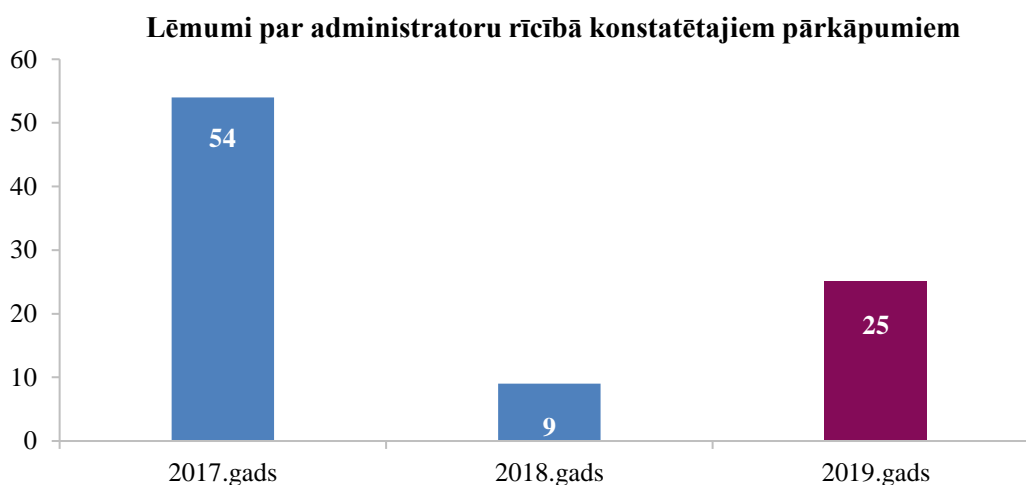
Tāpat uzraudzības efektivitāti būtiski ir ietekmējuši grozījumi Kredītiestāžu likumā, kas stājās spēkā 2019. gada 29. jūnijā, kas paredz, ka Maksātnespējas kontroles dienestam ir tiesības prasīt kredītiestādei maksātnespējīgās juridiskās personas konta izrakstus, lai izvērtētu administratora rīcību. Pirms šo grozījumu spēkā stāšanās lielā mērā nācās paļauties uz administratora sniegto informāciju un kontu izdrukām, taču nebija iespējams pārbaudīt to patiesumu.

Vienlaikus turpinājās iepriekš uzsāktā uzraugāmo procesu atlase pēc nejaušības principa, uzraugāmo procesu lokā iekļaujot arī citus juridisko personu maksātnespējas procesus, kuros norit bankrota procedūra, un TAP.

Šiem procesiem tika piemērota tematiskā uzraudzība, pārbaudot atsevišķas jomas procesa norisē, vai arī padziļinātā uzraudzība, veicot pilnu procesa pārbaudi.

Salīdzinājumā ar 2018. gadā īstenoto proaktīvo uzraudzību, uzraugāmo procesu skaits tika samazināts ar mērķi, lai iestādes resurss tiktu koncentrēts uz vispusīgu un efektīvu konkrētu maksātnespējas procesu un TAP uzraudzību. Šāda veida uzraudzība rezultējusies ar to, ka Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gadā veica administratoru rīcības atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšanu 224 maksātnespējas procesos un TAP. Pārbaudītajos 224 procesos 2019. gadā ir pieņemti 25 lēmumi (11% no pārbaudāmā apjoma) par normatīvo aktu pārkāpumiem administratoru rīcībā (19 administratori), kas ir būtisks palielinājums salīdzinājumā ar 2018. gada apjomu (sk. attēlu Nr. 6). No pieņemtajiem lēmumiem 13 gadījumos administratoriem uzlikts tiesiskais pienākums.

Attēls Nr. 6

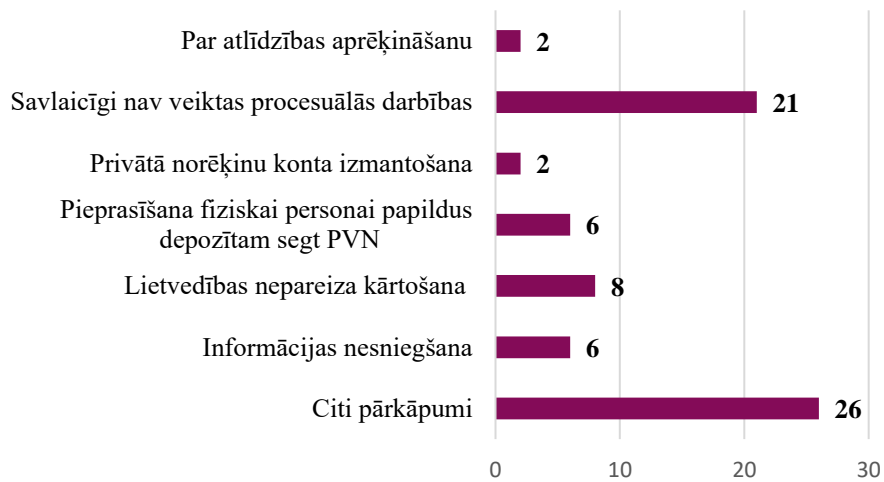

Pārvērtējot nejausības kārtībā veiktās uzraudzības efektivitāti un rādītājus, nākamā perioda būtiskākais izaicinājums uzraudzības jomā ir pilnveidot jau 2019. gada trešajā ceturksnī ieviesto uz risku izvērtējumu balstīto uzraudzības modeli tā, lai no apmēram 4000 maksātnespējas procesiem un TAP spētu identificēt tieši riskantākos, un koncentrēti vērst ierobežoto iestādes resursu tieši uz šiem procesiem.

Vērtējot administratoru rīcībā konstatēto pārkāpumu raksturu, secināms, ka pārkāpumi visbiežāk ir saistīti ar administratoru savlaicīgu procesuālo darbību neveikšanu. Tāpat konstatēti pārkāpumi, kas saistīti ar pieprasītās informācijas nesniegšanu Maksātnespējas kontroles dienestam un kreditoriem, lietvedības kārtošanu, administratoru atlīdzībām u.c. pārkāpumiem. (sk. attēlu Nr.7).

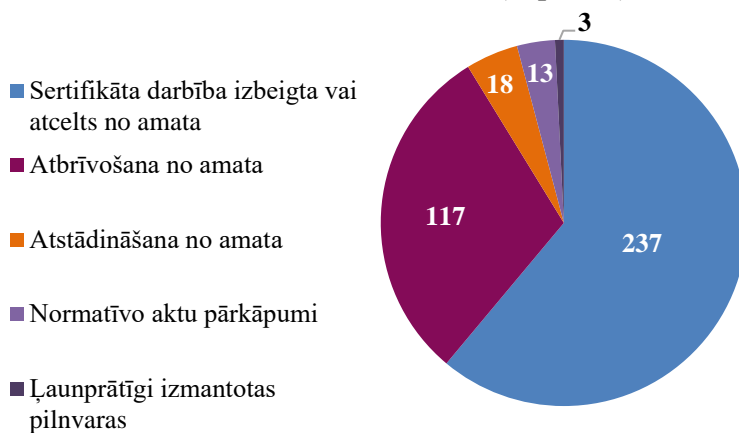

Pieņemtajos lēmumos konstatētie pārkāpumi (kopā 71)

Saskaņā ar Maksātnešpējas likuma 22. panta ceturto daļu, ja administrators no amata ir atbrīvots, atcelts vai atstādināts, Maksātnešpējas kontroles dienests iesniedz tiesai pieteikumu par administratora atcelšanu no visiem juridiskās personas maksātnešpējas procesiem vai fiziskās personas maksātnešpējas procesiem, kuros viņš iecelts. Pamatojoties uz minēto normu, pārskata periodā tiesā iesniegti 388 pieteikumi par administratoru atcelšanu no pienākumu pildīšanas maksātnešpējas procesos un TAP. No 388 tiesā iesniegtajiem pieteikumiem 237 pieteikumi pamatoti ar administratora sertifikāta darbības izbeigšanu vai atcelšanu no administratora amata, 117 pieteikumi saistīti ar administratora atbrīvošanu no amata, 18 pieteikumi saistīti ar administratora atstādināšanu no amata, 13 pieteikumi pamatoti ar konstatētajiem normatīvo aktu pārkāpumiem, savukārt trīs pieteikumi iesniegti, konstatējot, ka administrators ļaunprātīgi izmantojis savas pilnvaras (sk. attēlu Nr. 8).

Tiesā iesniegtie pieteikumi par administratoru atcelšanu no procesa (kopā 388)

2.2. Sūdzību izskatīšana

Maksātnespējas kontroles dienestā 2019. gadā saņemtas 154 sūdzības par 78 administratoriem un vienas TAP uzraugošās personas rīcību. Izskatot 2018. gada pēdējā ceturksnī un 2019. gadā saņemtās sūdzības, pieņemti 111 lēmumi, no kuriem 30 lēmumos ir atzīti normatīvo aktu pārkāpumi, kas attiecas uz 25 administratoriem, savukārt ar 73 lēmumiem sūdzības noraidītas, pārējie lēmumi pieņemti par sūdzību izskatīšanas izbeigšanu vai atstāšanu bez izskatīšanas, jo sūdzībās konstatēti un nav novērsti dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas trūkumi. Uz 18 sūdzībām atbildēts ar vēstuli.

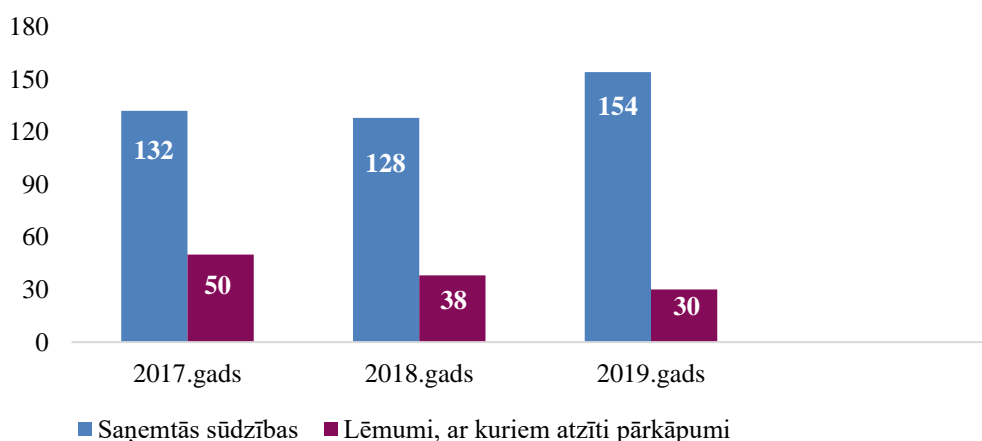
Aplūkojot 2017. gada, 2018. gada un 2019. gada sūdzību izskatīšanas rezultātu tendences, var secināt, ka 2019. gadā ir palielinājies iesniegto sūdzību skaits. Šis apstāklis daļēji ir saistīts ar atsevišķu sūdzības iesniedzēju aktivitāti, iesniedzot vairākkārtējas sūdzības konkrētos maksātnespējas procesos. Kopumā minētās tendences liecina par to, ka personas aktīvi izmanto šo tiesību aizsardzības līdzekli.

Salīdzinājumā ar 2018. gadā saņemto sūdzību skaitu, 2019. gadā saņemto sūdzību skaits ir palielinājies par 17%. Proti, 2018. gadā tika saņemtas 128 sūdzības par 75 administratoriem un vienas TAP uzraugošās personas rīcību. Attiecīgi 2018. gadā tika pieņemti 109 lēmumi, no kuriem 38 gadījumos tika atzīti normatīvo aktu pārkāpumi (31 administrators), 63 gadījumos sūdzības noraidītas, sešos gadījumos izbeigta sūdzības izskatīšana, uz 14 sūdzībām atbildēts ar vēstuli (sk. attēlu Nr. 9).

Sūdzību izskatīšanā atzīto pārkāpumu skaita samazināšanās 2019. gadā saistāma arī ar Maksātnespējas kontroles dienesta veikto proaktīvu administratora rīcības un maksātnespējas procesa norises likumības uzraudzības pasākumu veikšanu. Tāpat minēto pamato Maksātnespējas likumā ietvertās Maksātnespējas kontroles dienesta kompetences (eksaminācija, disciplinārlietas) īstenošana, kā arī apstāklis, ka Maksātnespējas kontroles dienests rīko informatīvos pasākumus, kuros informē administratorus par aktualitātēm, tostarp, sūdzību izskatīšanā.

Attēls Nr. 9

Sūdzību izskatīšanas rezultāti

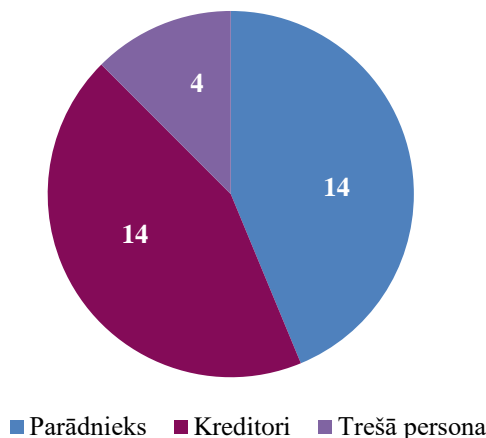

No 2019. gadā saņemtajām sūdzībām 32 sūdzības saņemtas fizisko personu maksātnespējas procesos, savukārt juridisko personu maksātnespējas procesos saņemtas 120 sūdzības. Attiecīgi fiziskās personas maksātnespējas procesā 14 sūdzības iesniedza pats parādnieks, 14 – kreditori un četras – trešā persona. Savukārt juridiskās personas maksātnespējas procesā 71 sūdzību iesniedza kreditors, 26 – parādnieka pārstāvis, un 23 – trešā persona. No minētā konstatējams, ka kreditori aktīvi iesaistās savu iespējami aizskarto interešu

aizsardzībā (skatīt attēlu Nr. 10 un attēlu Nr. 11). 2019. gadā Maksātspējas kontroles dienestā saņemta viena sūdzība par administratora rīcību TAP, kā arī viena sūdzība par TAP uzraugošās personas rīcību.

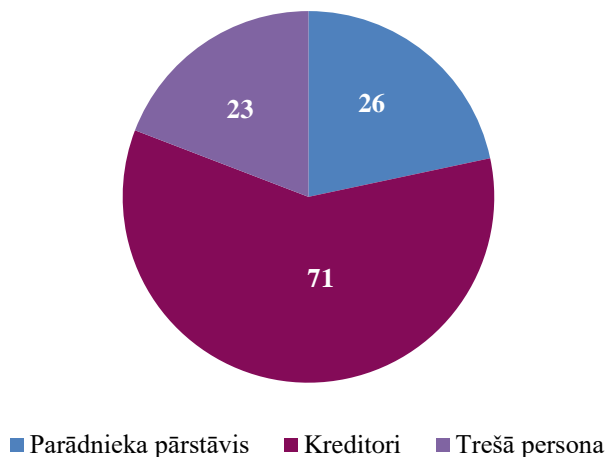
Attēls Nr. 10

Saņemtās sūdzības fiziskās personas maksātspējas procesā (kopā 32)

Attēls Nr. 11

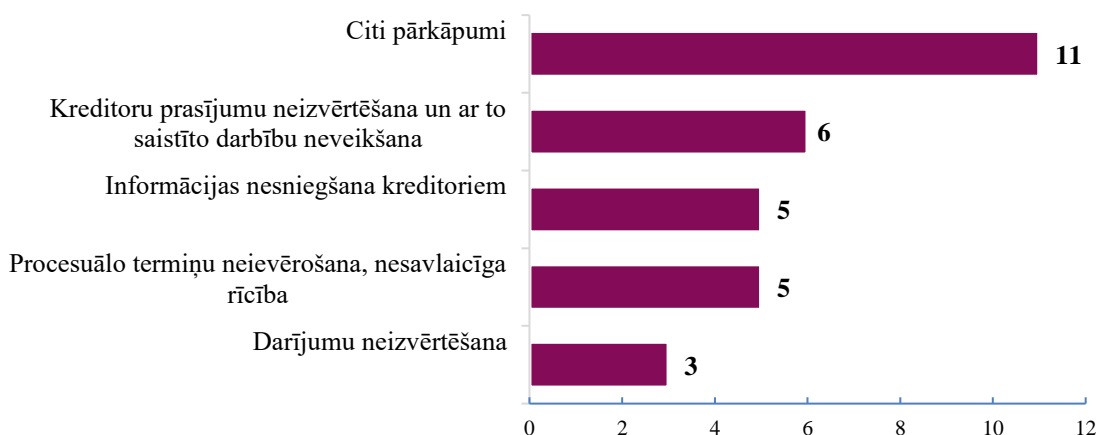
Saņemtās sūdzības juridiskās personas maksātspējas procesā (kopā 120)

Izskatot sūdzības un konstatējot, ka normatīvo aktu pārkāpumi ir būtiski ietekmējuši efektīvu un likumīgu procesa norisi, tiesā ir iesniegts viens pieteikums par administratora atcelšanu no maksātspējas procesa (administrators nepilda Maksātspējas kontroles dienesta uzlikto tiesisko pienākumu).

Vērtējot administratoru rīcībā konstatēto pārkāpumu raksturu, secināms, ka pārkāpumi visbiežāk ir saistīti ar Maksātspējas likumā noteikto termiņu un kārtības neievērošanu, ko ietekmē administratoru darba organizācija, tajā skaitā attieksme pret administratora amata pienākumu izpildi (sk. attēlu Nr. 12).

Pieņemtie lēmumi par konstatētajiem pārkāpumiem (kopā 30)

Tāpat konstatēts, ka administratori nav ievērojuši normatīvo aktu prasības saistībā ar:

1) izmaksām - neapstiprina kreditoru sapulcē maksātnespējas procesa izmaksas, nesasauc kreditoru sapulci, kad maksātnespējas procesa izdevumi pārsnieguši 5% no aktīvu atsavināšanas ieņēmumu kopsomas, kreditoru prasījumus sedz pirms visu procesa izmaksu segšanas, neizmaksā naudas līdzekļus nodrošinātajam kreditoram;

2) dokumentu pārņemšanu, parādnieka darījumu un amatpersonu darbības izvērtēšanu - neveic aktīvas darbības parādnieka grāmatvedības dokumentu iegūšanai, objektīvi neizvērtē, vai nepastāv pamats sniegt ziņojumus un materiālus tiesībsargājošām iestādēm, neuzrauga TAP plāna izpildi, neizvērtē kreditora sniegto informāciju par iespējamu uzņēmuma pāreju;

3) mantas pārdošanu – mantas pārdošanas plānā neiekļauj kustamās mantas sarakstu, pēc pirmās izsoles, nerīko otro izsoli ar lejupejošu soli, bet pārdod nekustamo īpašumu nodrošinātajam kreditoram par summu, kas nepārsniedz 10% no piespiedu pārdošanas vērtības.

4) kreditoru informēšanu - nenodrošina informācijas ievadīšanu EMUS darbības pārskata ģenerēšanai, nenosūta kreditoriem Maksātnespējas likumā noteiktos dokumentus.

Vienlaikus, Maksātnespējas kontroles dienests, izskatot saņemtās sūdzības, 2019. gadā veica sešas neplānotas Pārbaudes, lai pārliecinātos par sūdzībā izteikto pretenziju pamatotību un iegūtu noteiktus ar maksātnespējas procesu saistītus dokumentus, pieņemot četrus lēmumus par normatīvo aktu pārkāpumu atzīšanu, divus lēmumus par sūdzības noraidīšanu, kā arī vienu lēmumu par sūdzības izskatīšanas izbeigšanu (atsaukta sūdzība).

2.3. Pārbaudes administratoru prakses vietā

2019. gadā Maksātnespējas kontroles dienests turpināja veikt Pārbaudes administratoru un TAP uzraugošo personu prakses vietās, kas nodrošina iespēju savlaicīgi un vispusīgi pārliecināties par uzraugāmo personu rīcības pamatotības iemesliem, kā arī iegūt noteiktus ar maksātnespējas procesu un TAP saistītus dokumentus.

2019. gadā ir veiktas 39 Pārbaudes, no kurām 20 plānotas un 19 neplānotas Pārbaudes.

Plānotās Pārbaudes veiktas, pamatojoties uz administratora riska līmeņa novērtējumu, kā arī ņemot vērā administratora profesionālo darbību un sadalot administratorus augsta, vidēja un zema riska līmeņa grupās.

Attiecīgi 20 plānotajās Pārbaudēs tika pārbaudīti 60% augsta riska līmeņa administratoru, 30% vidēja riska līmeņa administratoru un 10% zema riska līmeņa administratoru administrējamie procesi, kas novērtēti kā augstākā riska procesi.

Savukārt neplānotās Pārbaudes veiktas šādos gadījumos:

1) izskatot sūdzību, vai uzraudzības gaitā iegūta informācija, kas norādīja uz Pārbaudes nepieciešamību;

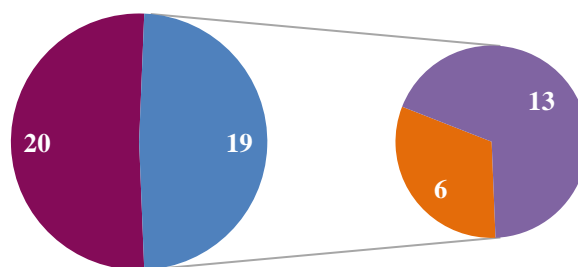
2) nodrošinot uzraudzību pār maksātnespējas procesiem, kuriem ir nozīme komercietiskajā vidē un ekonomikā.

Pārbaudēs kopumā tika pārbaudīti 102 maksātnespējas procesi, no kuriem 41 bija juridisko personu, 61 fizisko personu maksātnespējas procesi. Vienam administratoram tika pārbaudīti visi viņa lietvedībā esošie fizisko personu maksātnespējas procesi (17 procesi), savukārt vēl vienam administratoram tika pārbaudīti visi viņa lietvedībā esošie juridisko un fizisko personu maksātnespējas procesi (23 procesi), kas saistīts ar nepieciešamību pārbaudīt naudas plūsmas caurskatāmību un pamatotību konkrēto administratoru visos administrētajos maksātnespējas procesos.

Attiecīgi no 19 neplānotām Pārbaudēm 13 veiktas, nodrošinot uzraudzību pār maksātnespējas procesiem, kuros uzraudzības gaitā iegūtas ziņas par iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem vai, kuriem ir nozīme komercietiskajā vidē un ekonomikā, bet sešas Pārbaudes veiktas sūdzības izskatīšanas ietvaros (sk. attēlu Nr. 13).

Attēls Nr. 13

Veiktās pārbaudes administratoru prakses vietās

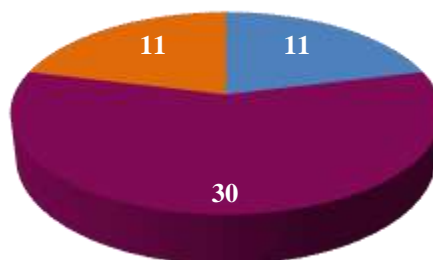

- Plānotās Pārbaudes
- Neplānotās Pārbaudes, izskatot sūdzību
- Vispārējās uzraudzības ietvaros veiktās neplānotās Pārbaudes

Atbilstoši pārbaudēs konstatētajam ir sagatavoti 52 Pārbaudes ziņojumi, no kuriem 11 ar pozitīvu atzinumu, 30 ar iebildumiem, tajā skaitā, 13 būtiski ietekmējuši procesa likumīgu norisi, bet 17 nav būtiski ietekmējuši procesa likumīgu norisi, savukārt ar negatīvu atzinumu 11 (sk. attēlu Nr. 14).

Attēls Nr. 14

Pārbažu prakses vietā rezultāti

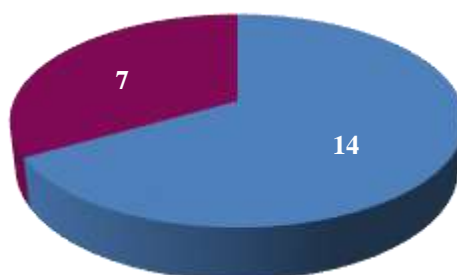
- Pozitīvi atzinumi
- Atzinumi ar iebildumiem
- Negatīvi atzinumi

Ņemot vērā Pārbaudes ziņojumos konstatēto, ka pārkāpumi ir ietekmējuši efektīvu un likumīgu procesa norisi, ir pieņemti 14 lēmumi, kuros administratora rīcībā ir atzīti normatīvo

aktu pārkāpumi. Savukārt, konstatējot, ka pieļautie pārkāpumi ir būtiski ietekmējuši efektīvu un likumīgu procesa norisi, tiesā ir iesniegti septiņi pieteikumi par administratora atcelšanu (seši pieteikumi apmierināti un administrators atcelts, vienā gadījumā iesniegta blakus sūdzība, savukārt viens pieteikums tiesā vēl nav izskatīts) (sk. attēlu Nr. 15).

Attēls Nr. 15

Rīcība pēc pārbaudēs prakses vietā konstatētā

- Lēmumi par normatīvo aktu pārkāpumiem, tajā skaitā sūdzības izskatīšanas ietvaros
- Pieteikums par administratora atcelšanu tiesā

Pārbažu rezultātā konstatētie galvenie pārkāpumi:

1) administrators apzināti rīkojies parādnieka pārstāvja un ar parādnieku saistītu komersantu interesēs, konstatētas pamatotas šaubas par administratora objektivitāti, un Maksātnespējas likumā noteikto pienākumu, tostarp parādnieka mantas apzināšanas nepilnīga veikšana, nenodrošinot efektīvu un likumīgu juridiskās personas maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu;

2) administrators nav nodrošinājis iespēju kreditoriem pārliecināties, ka pieaicināto speciālistu atlīdzība ir atbilstoša sniegto pakalpojumu būtībai, apjomam un vērtībai, tādējādi neievērojot Maksātnespējas likuma 67. panta 13. punktu;

3) administrators ir noslēdzis vairākus telpu nomas līgumus ar sabiedrībām, kurās viņš pats vai viņa laulātā ir valdes loceklis, dalībnieki un patiesā labuma guvēji, tādējādi, radot apstākļus, kas ir Maksātnespējas likuma 20. panta pirmās daļas 8. punktā noteiktais ierobežojums administratora pienākumu pildīšanai parādnieka maksātnespējas procesā;

4) administrators aprēķinājis un izmaksājis sev atlīdzību par darbībām, kuras veicis pats Parādnieks pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, uzskatot to par atgūto mantu;

5) administrators nav savlaicīgi pārņēmis Parādnieka bankas norēķinu kontus un izvērtējis tajos esošo informāciju par Parādnieka veiktajiem darījumiem pirms procesa pasludināšanas, tostarp Parādnieka pārstāvju veiktajiem avansa maksājumiem;

6) administrators, bez vienošanās ar kreditoru, izmaksājis sev atlīdzību no naudas līdzekļiem, kas saņemti par ieķīlātās mantas nomu;

7) administrators nepamatoti pieaicinājis speciālistu un pilnvarojis to pildīt administratora kompetencē ietilpstošos pienākumus par to izmaksājot speciālistam gandrīz visus (aptuveni 90%) parādnieka maksātnespējas procesā iegūtos naudas līdzekļus;

8) administrators pārskaitījis parādnieka naudas līdzekļus uz savu personīgo norēķinu kontu, glabājis tos savā kontā gandrīz gadu un turklāt nav informējis par to kreditorus;

9) administrators izsniedzis aizdevumu no parādnieka naudas līdzekļiem trešajai personai;

10) administrators kreditoru sapulcē lūdzis apstiprināt tādas Parādnieka maksātnespējas procesa izmaksas, kurām nav pamatojošu dokumentu, kuras nepamatoti izmaksātas palīgām no parādnieka naudas līdzekļiem un kuras izmaksātas par nepamatotu darbību veikšanu.

Ievērojot minēto, lai efektīvi turpinātu īstenot minēto uzraudzības funkciju, 2020. gadā tiek plānots veikt vismaz 50 Pārbaudes.

2.4. Administratīvo pārkāpumu lietas

2.4.1. Administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšana

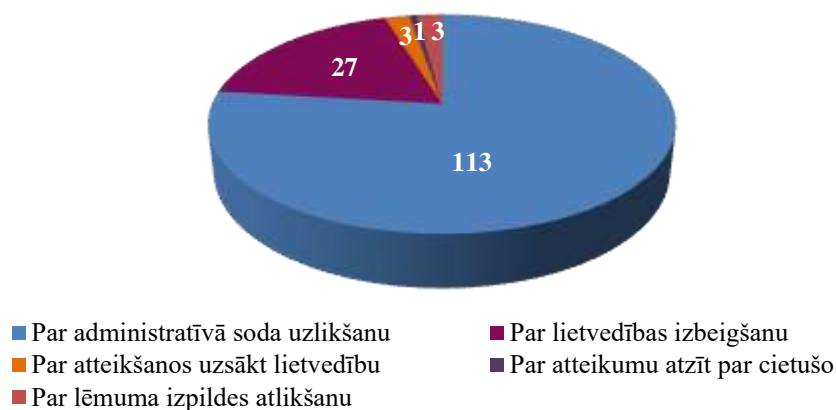
Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 166.³⁶ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanu un sodu piemērošanu saistībā ar personu pieļautiem pārkāpumiem TAP un maksātnespējas procesos īsteno Maksātnespējas kontroles dienests, tādējādi realizējot likumdevēja piešķirto kompetenci attiecībā uz TAP un maksātnespējas procesā iesaistīto personu rīcības uzraudzību un izvērtēšanu.

Pēc administratīvās sodīšanas funkcijas pārņemšanas no Valsts policijas, saņemot iesniegumu vai patstāvīgi konstatējot ziņas par iespējamu administratīvo pārkāpumu, Maksātnespējas kontroles dienestā laika periodā no 2015. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31. decembrim administratīvā pārkāpuma lietvedība uzsākta jau 548 lietās, t. sk. 2019. gadā administratīvā pārkāpuma lietvedība uzsākta 96 lietās.

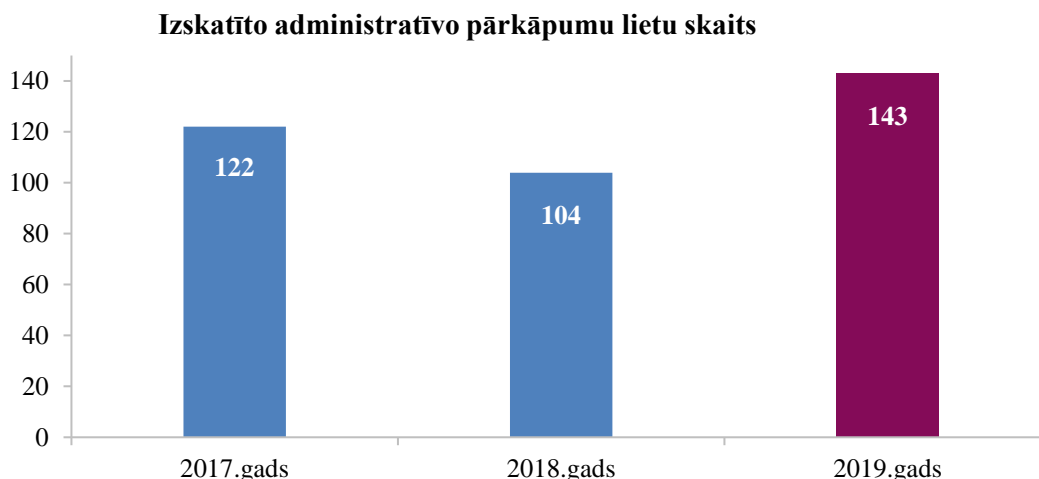
Izskatot administratīvo pārkāpumu lietas, 2019. gadā izskatītas 143 administratīvo pārkāpumu lietas, sastādīti 125 administratīvo pārkāpumu protokoli un pieņemti 147 lēmumi administratīvo pārkāpumu lietās, t. sk. 113 lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu, trīs lēmumi par atteikšanos uzsākt lietvedību, trīs lēmumi par pieņemtā lēmuma izpildes atlikšanu, viens lēmums par atteikšanos atzīt par cietušo un 27 lēmumi par lietvedības izbeigšanu (sk. attēlu Nr. 16).

Attēls Nr. 16

2019. gadā administratīvo pārkāpumu lietu ietvaros pieņemtie lēmumi (kopā 147)

Aplūkojot 2017. gada, 2018. gada un 2019. gada administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas tendences, secināms, ka 2019. gadā ir palielinājies kopumā izskatīto lietu (143) un sagatavoto lēmumu (147) skaits (sk. attēlu Nr. 17). Minētais saistīts ar Maksātnespējas kontroles dienesta atbildīgās struktūrvienības noteikto mērķi 2019. gadam, kas paredzēja uzlabot 2019. gadā izskatīto lietu attiecību pret uzsāktajām lietām. Pozitīvu iespaidu uz sasniedzamo rezultātu nodrošināja papildu cilvēkresursu piesaistīšana administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanai, tādējādi samazinot arī izskatīšanas termiņus.

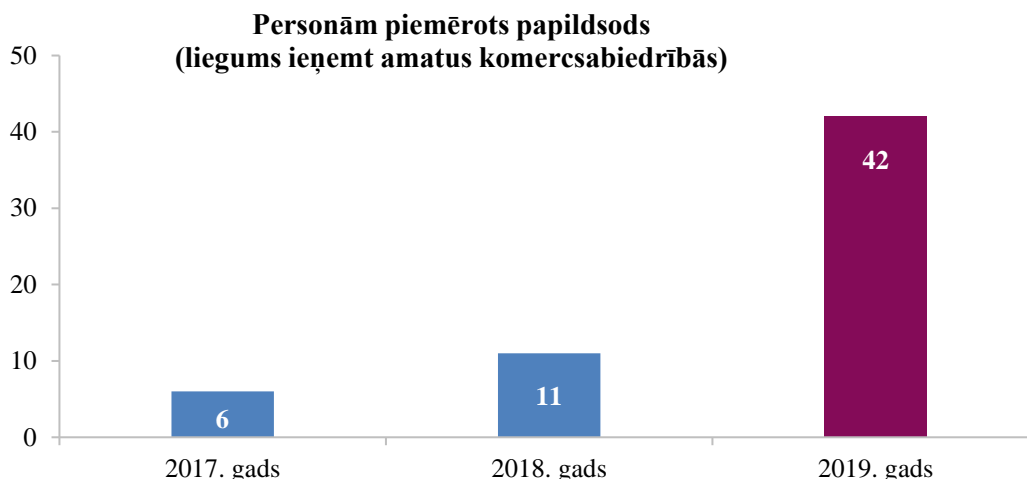
Maksātnespējas kontroles dienesta pieņemtajos lēmumos par administratīvā soda uzlikšanu galvenokārt konstatēti šādi pārkāpumi:

- 1.) parādnieka dokumentācijas un mantas nenodošana administratoram;
- 2.) Maksātnespējas kontroles dienesta pieprasītās informācijas vai dokumentu neiesniegšana;
- 3.) parādnieka dokumentu nenodošana glabāšanā Latvijas Nacionālajā arhīvā;
- 4.) pieteikuma neiesniegšana Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram par parādnieka izslēgšanu no attiecīgā publiskā reģistra;
- 5.) parādnieka dokumentācijas un mantas nenodošana jaunajam administratoram (administratora maiņas gadījumā).

Apkopojot datus par uzsāktu administratīvo pārkāpumu lietu skaitu pēc pārkāpuma veida, norādāms, ka 2019. gadā ir saglabājusies tendence, ka vairākums jeb izteikti lielākā daļa lietu (79) ir uzsāktas pret parādnieka pārstāvjiem (valdes locekļiem, dalībniekiem u.c) juridisko personu maksātnespējas procesos. Tādējādi par pamatotu uzskatāms viedoklis, ka viens no būtiskākajiem iemesliem, kas kavē iespējas atgūt lielākus līdzekļus maksātnespējas procedūrās, ir pašu parādnieku negodprātīga rīcība. Uz to norādījuši gan administratori, gan tiesa, gan kreditori, kā arī minēto apstiprina Maksātnespējas kontroles dienesta konstatētais, pildot uzraudzības funkcijas. Turklāt, izskatot konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas, konstatēts, ka samērā bieži ar nolūku izvairīties no atbildības īsi pirms maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanas komercsabiedrībās tiek nomainīti valdes locekļi, ieceļot valdē fiktīvus locekļus, kuri bieži ir citu valstu pilsoņi vai personas bez noteiktas dzīvesvietas. Šīs personas parakstījušas formālus dokumentus par dokumentu un mantas pārņemšanu, tādējādi vēlāk uzņemoties gan administratīvo, gan civiltiesisko atbildību.

Lai izskaustu šādu negodprātīgu personu rīcību, Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gada turpināja piemērot personām administratīvo papildsodu, kas paredz iespēju atņemt tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās, tādējādi uz noteikto laiku (1-3 gadiem) izslēdzot negodprātīgas personas no komercdarbības vides. Aplūkojot 2017. gada, 2018. gada un 2019. gada papildsoda piemērošanas tendences, secināms, ka 2019. gadā būtiski pieaudzis piemēroto papildsodu skaits (sk. attēlu Nr. 18), papildsodu piemērojot 42 personām, un šī prakse arī turpmākajos gados noteikti tiks turpināta.

Attiecībā uz personām piemēroto naudas soda apmēru norādāms, ka kopumā 2019. gadā administratīvo pārkāpumu lietu ietvaros piemēroti naudas sodi 47 692 *euro* apmērā, savukārt apmaksāti naudas sodi 14 126,82 *euro* apmērā. Attiecībā uz piespriesto naudas sodu izpildi norādāms, ka vairumā gadījumu naudas sodu izpilde ir apgrūtināta, ņemot vērā faktu, ka pie administratīvās atbildības vairumā gadījumu tiek saukti parādnieka pārstāvji (ārvalstnieki) un personas, kuru dzīvesvietas adrese nav zināma vai neatbilst attiecīgajos reģistros norādītajai, līdz ar to piespiedu izpildes procedūra nav iespējama vai ir būtiski ierobežota.

Vienlaikus Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gadā turpināja aktīvu sadarbību ar Valsts policiju un citām iestādēm, lai veicinātu efektīvu uzsākto lietu izskatīšanu. Kā arī 2019. gadā atbilstoši uzstādītajiem mērķiem noritēja darbs pie iekšējo normatīvo aktu izstrādes saistībā ar jaunā normatīvā regulējuma – Administratīvās atbildības likuma – ieviešanu. Papildus nodrošināta sabiedrības informēšana par administratīvo pārkāpumu izskatīšanu Maksātnespējas kontroles dienestā, sagatavojot informatīvus materiālus un tādējādi veicinot sabiedrības izpratni par pārkāpumu kaitīgumu, kā arī, izpildoties attiecīgiem priekšnoteikumiem, lietu izskatīšanas ietvaros piemērots "Konsultē vispirms" princips, saskaņā ar kuru priekšplānā izvirzīta konsultēšana un komunikācija, nevis sodu piemērošana.

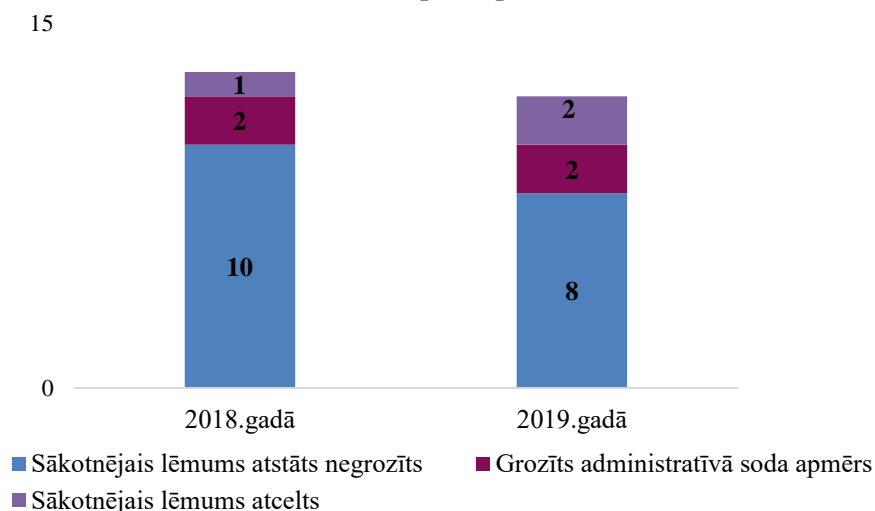
2.4.2. Pieņemto lēmumu pārsūdzēšana

Maksātnespējas kontroles dienesta direktors jeb augstāka iestāde Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa¹ izpratnē 2019. gadā, izskatot sūdzības par Maksātnespējas kontroles dienesta Pirmā uzraudzības departamenta pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās, ir pieņēmusi 12 lēmumus un divus lēmumus par sūdzību atstāšanu bez virzības.

No 2019. gadā 12 pieņemtajiem lēmumiem par sūdzībām divos gadījumos Maksātnespējas kontroles dienesta direktors ir grozījis sākotnēji uzlikto administratīvo sodu un divos gadījumos atcēlis sākotnējo lēmumu. Savukārt 2018. gadā ir pieņemti 13 lēmumi, divos gadījumos grozot uzlikto administratīvo sodu un vienā gadījumā atceļot sākotnējo lēmumu (sk. attēlu Nr. 19).

¹ LAPK 238.¹ panta ceturrtā daļa

Maksātspējas kontroles dienesta pieņemtie lēmumi, izskatot sūdzības administratīvo pārkāpumu lietās

Jāvērš uzmanība, ka lēmumu skaitu par sūdzībām administratīvo pārkāpumu lietās raksturo sūdzību iesniedzēju aktivitāte, ko ietekmē tiesu prakses attīstība jautājumos, no kuriem atkarīgas sūdzību iesniedzēju potenciālās izredzes panākt labvēlīga nolēmuma pieņemšanu, kopsakarā ar personu izpratnes par atbildību par izdarītajiem pārkāpumiem maksātspējas procesos palielināšanos. Tāpat sūdzību iesniegšanas gadījumu skaitu ietekmē sūdzību iesniedzēju sasniedzamība, īpaši gadījumos, kad pie administratīvās atbildības tiek saukti tādi parādnieku pārstāvji, kuri faktiski neatrodas viņu deklarētās dzīves vietas adresē.

No 2019. gadā Maksātspējas kontroles dienesta direktora kā augstākas iestādes pieņemtajiem adresātiem nelabvēlīgajiem lēmumiem (kopumā desmit lēmumi) astoņi lēmumi ir pārsūdzēti tiesā. Ņemot vērā minēto, pie administratīvās atbildības sauktās personas aktīvi aizstāv savas tiesības, pārsūdzot Maksātspējas kontroles dienesta lēmumus tiesā (sk. attēlu Nr. 20).

Maksātspējas kontroles dienesta kā augstākas iestādes 2019. gadā pieņemto nelabvēlīgo lēmumu pārsūdzēšana tiesā

Par Maksātspējas kontroles dienesta pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās tiesas 2019. gadā ir pieņēmušas septiņus nolēmumus. 2019. gadā tiesā ir atcelts tikai viens Maksātspējas kontroles dienesta pieņemtais lēmums administratīvā pārkāpumu lietā, kurš nav stājies spēkā saistībā ar tā pārsūdzēšanu apelācijas instancē.

3. Sadarbība ar tiesībsargājošām iestādēm un sabiedrības informēšana

3.1. Sadarbība ar tiesībsargājošām iestādēm

Turpinot Maksātnespējas kontroles dienesta un Valsts policijas sadarbības maksātnespējas kontroles jomā veicināšanu, Maksātnespējas kontroles dienests arī 2019. gadā rīkoja apmācības Valsts policijas amatpersonām "Maksātnespējas likuma mērķis, principi un administratora pienākumi" teorētiskās un praktiskās daļas. Īpaša uzmanība apmācībās tika veltīta administratoru pienākumiem un atbildībai, nodrošinot Maksātnespējas likuma un maksātnespējas procesa mērķa sasniegšanu.

Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gadā, nodrošinot administratoru rīcības un maksātnespējas procesa norises likumības kontroli un uzraudzību, kā arī atbilstoši Kriminālprocesa likuma 387. panta pirmajai daļai, Valsts policijai ir nosūtījis piecus iesniegumus ar lūgumu izvērtēt administratora rīcības atbilstību Krimināllikuma normām, kā arī, sniedzot informāciju par iespējamu noziedzīgu nodarījumu pazīmju esamību parādnieka pārstāvju un bijušo administratoru rīcībā, tostarp ziņas, kuras Maksātnespējas kontroles dienests konstatējis, veicot Pārbaudes.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam ir nosūtīti trīs iesniegumi ar lūgumu izvērtēt administratora rīcību, savukārt Finanšu izlūkošanas dienestam ir nosūtīti divi iesniegumi.

Tāpat atbilstoši LAPK 238.¹ panta pirmajai daļai Valsts policijai ir pārsūtīti trīs iesniegumi, kuri pirmšķietami saturēja ziņas par iespējamu noziedzīgu nodarījumu.

3.2. Sabiedrības informēšanas pasākumi

Pārskata periodā tika plānota un nodrošināta sabiedrības informēšana, sadarbojoties ar sociālajiem un sadarbības partneriem par aktuālajiem jautājumiem saistībā ar maksātnespējas procesiem, kreditoru interešu aizsardzību un finansiālo grūtību risināšanas mehānismiem. Organizētas tikšanās ar nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, kā arī nodrošināta Maksātnespējas kontroles dienesta pārstāvība citu institūciju un organizāciju rīkotajos pasākumos. Maksātnespējas kontroles dienesta prestižam un publicitātei nozīmīgs notikums bija pozitīvais Starptautiskā Valūtas fonda Latvijas maksātnespējas nozares novērtējums, kas tika prezentēts 2019. gada februārī.

Lai palielinātu sabiedrības informētību un izpratni par TAP izmantošanas iespējām, kā arī sekmīgi īstenoto TAP skaitu, saskaņā ar Ministru kabineta 2019. gada 22. maija rīkojumu Nr. 247 "Par Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plānu 2019. - 2022. gadam" apstiprināto Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plānu 2019. -2022. gadam Maksātnespējas kontroles dienests sadarbībā ar Ekonomikas ministriju un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (LIAA) organizēja informatīvos pasākumus "Kā izvairīties no maksātnespējas? Kādas ir finansiālo grūtību risināšanas iespējas?". Maksātnespējas kontroles dienesta pārstāvji LIAA Siguldas, Valmieras, Jelgavas un Rēzeknes biznesa inkubatoros uzstājās ar lekcijām par Latvijā pieejamajiem finansiālo grūtību risināšanas mehānismiem (TAP, ārpustiesas TAP, ārpustiesas parādu restrukturizācija) un ieguvumiem to pielietošanas rezultātā.

2019. gada 6. un 7. jūnijā Maksātnespējas kontroles dienesta pārstāvji piedalījās Eiropas maksātnespējas un restrukturizācijas profesionāļu asociācijas Austrumeiropas valstu komitejas (International Association of Restructuring, Insolvency & Bankruptcy Professionals (INSOL) Europe, Eastern European Countries' Committee) rīkotajā konferencē Ļubļanā, Slovēnijā.

Organizēti informatīvie pasākumi administratoriem, kuros tika sniegta informācija par aktualitātēm pārbaužu, sūdzību un disciplinārlietu izskatīšanas praksē, prezentācijas par

Maksātnespējas kontroles dienesta pasūtītajiem pētījumiem "Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas nosacījumi un tā efektivitāte" un "Par tiesiskās aizsardzības procesa regulējuma efektivitāti", apmācības Valsts policijas darbiniekiem, apmācības administratoriem par EMUS un citi pasākumi.

Pārskata periodā tika nodrošināta sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem. 2019. gada 17. jūnijā Otrā uzraudzības departamenta direktore sniedza interviju raidījumam "Bez Tabu" par maksātnespējas procesa administratora reputāciju. 2019. gada 2. jūlijā portālā "Latvijas Vēstnesis" tika publicēta informācija un video sižets par fiziskas personas maksātnespējas procesu, kurā piedalījās Pirmā uzraudzības departamenta direktore. 2019. gada 27. oktobrī Pirmā uzraudzības departamenta direktore sniedza komentāru LNT ziņu Top 10 sižetā par nodokļu parādu atgūšanu.

Saskaņā ar iepriekšējo vienošanos, izdevumam "Jurista Vārds" tika sagatavots un nosūtīts viedoklis par Maksātnespējas likuma 155. panta otrās un trešās daļas piemērošanu, kas tika publicēts izdevuma 2019. gada 9. jūlija numerā. Turpināta uzsāktā sadarbība ar portālu "Latvijas Vēstnesis", vienojoties par TAP veltītas informācijas un video sižeta sagatavošanu un publicēšanu 2020. gada janvārī.

Maksātnespējas kontroles dienests sagatavoja un nosūtīja paziņojumus plašsaziņas līdzekļiem, atspoguļojot nozīmīgu informāciju par iestādes darbību. Arī tīmekļvietnē regulāri tika publicēta aktuālā informācija par jaunumiem maksātnespējas jomā, informatīvajiem pasākumiem, rezultātiem maksātnespējas procesa nodrošinājuma jomā, statistikas datiem, administratoru eksāmenu rezultātiem, amatu konkursiem un citām aktualitātēm. Tika nodrošināta aktuālā informācija sociālā tīkla *Twitter* Maksātnespējas kontroles dienesta kontā.

Sniegtas konsultācijas interesentiem, kuri vērsušies Maksātnespējas kontroles dienestā, zvanot pa tālruni vai kontaktējoties, izmantojot elektronisko saziņas formu mājaslapā. Tīmekļvietnes sadaļā "Aptauja" ikvienam ir iespēja piedalīties interaktīvajā aptaujā, paužot savu viedokli par kādu no aktuāliem maksātnespējas jomas jautājumiem.

4. Maksātspējas procesa nodrošināšana

4.1. Darbinieku prasījumu apmierināšana

Viena no Maksātspējas kontroles dienesta noteiktajām pamatfunkcijām ir aizsargāt darbinieku intereses viņu darba devēja maksātspējas gadījumā. Minētās funkcijas īstenošanas ietvaros Maksātspējas kontroles dienests no darbinieku prasījumu garantiju fonda izmaksā naudas līdzekļus maksātspējīgo darba devēju darbinieku prasījumu apmierināšanai.

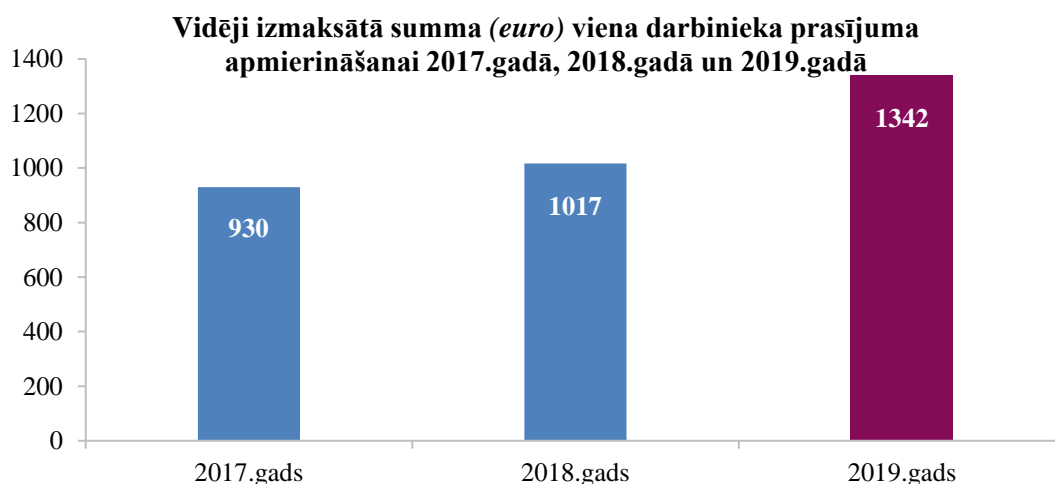
Pārskata periodā no darbinieku prasījumu garantiju fonda veiktas izmaksas par kopējo summu 1 711 943 *euro* apmērā, no tām 1 703 074 *euro* apmērā apmierināti 1269 darbinieku prasījumi un 8869 *euro* apmērā izmaksāti administratora atlīdzības segšanai par katru darbinieku, kura prasījumi segti no darbinieku prasījumu garantiju fonda. Kopā 2019. gadā pieņemti 1350 lēmumi par darbinieku prasījumu apmierināšanu, tajā skaita par atteikumu piešķirt naudas līdzekļus darbinieku prasījumu apmierināšanai un par labojumiem lēmumos.

Savukārt 2018. gadā no darbinieku prasījumu garantiju fonda tika veiktas izmaksas par kopējo summu 1 278 486 *euro* apmērā, no tām 1 273 756 *euro* apmērā apmierināti 1252 darbinieku prasījumi un 4729 *euro* apmērā izmaksāti administratora atlīdzības segšanai par katru darbinieku, kura prasījumi segti no darbinieku prasījumu garantiju fonda. Vidēji viena darbinieka prasījumu segšanai piešķirtā summa 2019. gadā bija 1342 *euro*, savukārt 2018. gadā 1017 *euro*, līdz ar to 2019. gadā par vairāk nekā 24% jeb par 325 *euro* ir palielinājusies vidēji viena darbinieka prasījumu segšanai piešķirtā summa salīdzinājumā ar 2018. gadu un par 31% jeb par 412 *euro* salīdzinot ar 2017. gadu (sk. attēlu Nr. 21).

Lielākie darba devēji, kuru maksātspējas gadījumā Maksātspējas kontroles dienests 2019. gadā sedza darbinieku prasījumus bija – AS "TOSMARES KUGUBŪVĒTAVA" (138 darbinieku prasījumus 359 797 *euro*), SIA "MULTITEKS" (56 darbinieku prasījumus 80 690 *euro*) un SIA "LUMENIX FABRIKA" (65 darbinieku prasījumus 74 758 *euro*).

Vidējais darbinieku prasījumu apmierināšanas iesnieguma izskatīšanas termiņš 2019. gadā – 45 dienas (2018. gadā 55 dienas). Darbinieku prasījumu apmierināšanas ilguma samazinājums skaidrojams ar to, ka lēmumu pieņemšanai nepieciešamo dokumentu iegūšana ir bijusi mazāk laikietilpīga.

Attēls Nr. 21

4.2. Maksātnespējas procesa depoziāts

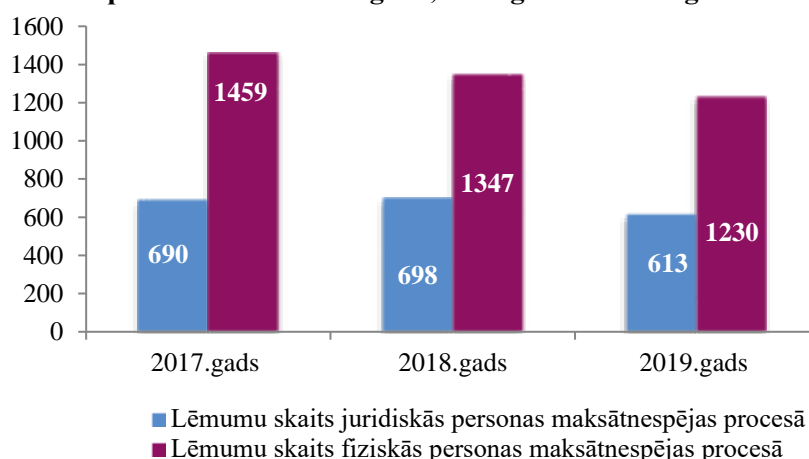
Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gadā pieņēmis 613 lēmumus par juridiskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu par kopējo summu 489 084 *euro*, no tiem vienkāršotās procedūras ietvaros pieņemti 380 lēmumi par kopējo summu 321 540 *euro* apmērā un 1230 lēmumi par fiziskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu par kopējo summu 631 150 *euro*, no tiem vienkāršotās procedūras ietvaros pieņemti 1108 lēmumi par kopējo summu 554 800 *euro*.

Savukārt 2018. gadā pieņemti 698 lēmumi par juridiskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu par kopējo summu 531 959 *euro*, no tiem vienkāršotās procedūras ietvaros pieņemti 351 lēmumi par kopējo summu 289 560 *euro* apmērā un 1347 lēmumi par fiziskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu par kopējo summu 1 036 040 *euro*, no tiem vienkāršotās procedūras ietvaros pieņemti 1113 lēmumi par kopējo summu 853 610 *euro*.

2017. gadā pieņemti 690 lēmumi par juridiskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu par kopējo summu 471 222 *euro* apmērā un 1459 lēmumi par fiziskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu par kopējo summu 1 077 000 *euro* apmērā (sk. attēlu Nr. 22).

Attēls Nr. 22

Lēmumi par juridiskās un fiziskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu 2017.gadā, 2018.gadā un 2019.gadā

Salīdzinot 2019. gadu ar 2018. gadu, secināms, ka lēmumu skaits par juridiskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu samazinājies par 12%, kā arī lēmumu skaits par fiziskās personas maksātnespējas procesa depoziāta izmaksu samazinājies par 9%.

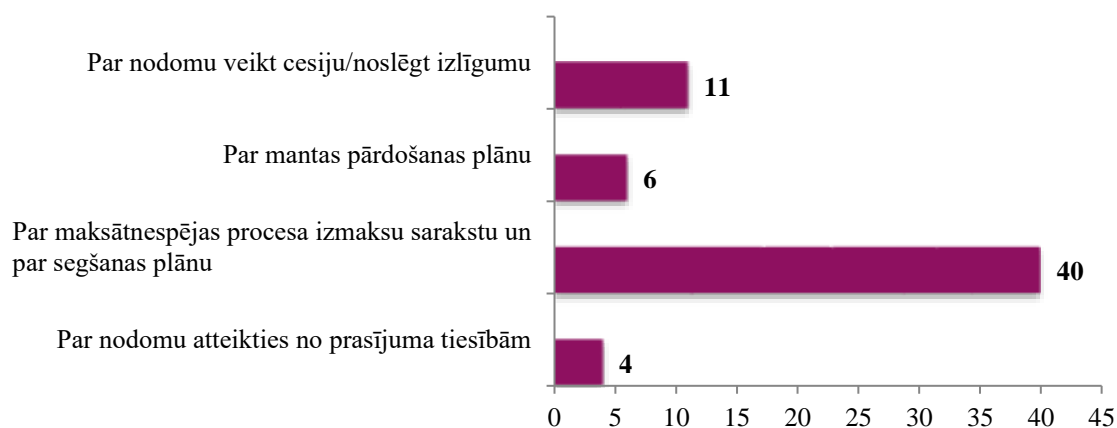
Maksātnespējas kontroles dienestā 2017. gadā ieviestā vienkāršotā procedūra lēmumu par depoziāta izmaksu pieņemšanai standartsituācijās, turpināja mazināt iestādes administratīvo slogu, paātrinot iestādes funkcijas izpildi. Secināms, ka, 2019. gadā lielākā daļa jeb 90% pieņemto lēmumu fiziskās personas maksātnespējas procesā ir pieņemti vienkāršotās procedūras ietvaros, padarot lēmumu pieņemšanu, ātrāku un efektīvāku. Savukārt juridiskās personas maksātnespējas procesā vienkāršotā procedūrā ir pieņemti 62% no visiem lēmumiem. Tādējādi depoziāta izmaksa ir padarīta efektīvāka, atslogojot administratīvo resursu un pārvirzot to citu funkciju veikšanai.

4.3. Maksātnespējas kontroles dienesta kreditora tiesību īstenošana

Maksātnespējas kontroles dienesta administratīvais resurss, kuru optimizēja vienkāršotas lēmumu par depozīta izmaksu pieņemšanu procedūras ietvaros, tika novirzīts uz efektīvāku Maksātnespējas kontroles dienesta kreditora funkcijas īstenošanu, tādējādi Maksātnespējas kontroles dienests stiprināja kreditora tiesību īstenošanas funkciju. Maksātnespējas kontroles dienests nodrošināja dalību kreditoru sapulcēs, 2019. gadā apmeklētas 68 kreditoru sapulces. Veicot saņemto dokumentu pārbaudi, Maksātnespējas kontroles dienests kā kreditors 2019. gadā 69 reizes ziņoja par iebildumiem juridiskās personas maksātnespējas procesā. Biežāk sniegtos Maksātnespējas kontroles dienesta iebildumus skatīt attēlā Nr. 23.

Attēls Nr. 23

Maksātnespējas kontroles dienesta kā kreditora biežāk sniegto iebildumu sadalījums 2019.gadā

Maksātnespējas kontroles dienestam, īstenojot kreditora tiesības, iebildumu sniegšanas tendence ir samazinājusies par trešdaļu, jo 2018. gadā iebildumi sniegti 101 reizi.

5. EMUS

No 2018. gada 1. jūlija darbību uzsāka EMUS. EMUS ir valsts informācijas sistēma, kuras pārzinis ir Maksātnespējas kontroles dienests, bet turētājs ir Tiesu administrācija.

No 2019. gada 1. janvāra EMUS nodrošina administratoru un TAP uzraugošo personu darba vidi. Turpretī kreditoriem un to pārstāvjiem, parādnieka pārstāvjiem juridiskās personas maksātnespējas procesā, parādniekam un tā pārstāvim fiziskās personas maksātnespējas procesā ir iespēja lietot EMUS sākot ar 2019. gada 15. aprīli.

Administratori visu maksātnespējas procesa uzskaiti ved EMUS (izmaksas, līgumi, manta, pieaicinātie speciālisti, tiesvedības u.c. procesā veiktās darbības), kā arī EMUS kalpo par administratoru un TAP uzraugošo personu lietvedības sistēmu. Līdz EMUS izveidei administratoriem nebija vienotas platformas un prasības maksātnespējas procesā veikto darbību uzskaitē, izņemot prasību vest lietvedību, kā arī prasību reizi ceturksnī iesniegt un kreditoriem nosūtīt administratora darbības pārskatu. Katrs administrators lietvedību veda sevis izvēlētajā sistēmā, kas neveidoja vienotu praksi un izpratni par lietvedības vešanas prasībām, kā arī prasīja no administratoriem gan administratīvos, gan finanšu resursus. Savukārt EMUS ir izveidota vienota lietvedības sistēma, kurā ērti var reģistrēt dokumentus, meklēt tos pēc dažādiem parametriem, turklāt kā valsts informācijas sistēmas sastāvdaļa lietvedības sadaļa ir drošs datu un dokumentu glabāšanas veids.

Attiecībā uz procesā veiktajām darbībām administratoriem līdz šim vienkopus nebija jāveic veikto darbību uzskaitē, un tas veicināja procesa necaurskatāmību. Savukārt EMUS ir izveidota administratoru darba vide, kur administrators vada visu procesā būtisko informāciju – par izmaksām, tiesvedībām, līgumiem, pilnvarojumiem u.c. Līdz ar to visa informācija par procesu ir ērti pieejama vienuviet un ērti apstrādājama. Tāpat EMUS nodrošina administratora darbības pārskatu automatisku ģenerēšanu no administratora savadītajām ziņām par procesu. Administratora darbības pārskats EMUS tiek sagatavots reizi mēnesī un tajā ir pieejama daudz plašāka un skaidrojošāka informācija par procesu nekā iepriekš, līdz ar to kreditori ir vairāk informēti par procesu un var aktīvāk sekot līdzi, lai process noritētu likumīgi un efektīvi.

Tāpat EMUS ir efektīvs rīks administratoru uzraudzības nodrošināšanai. Ņemot vērā, ka EMUS tiek vadīta informācija par procesā veiktajām darbībām, Maksātnespējas kontroles dienestam ir iespējams detalizēti aplūkot procesā veiktās darbības, līgumslēdzējpusēs u.c. bez papildu informācijas pieprasījumiem administratoram.

Viena no Maksātnespējas kontroles dienesta funkcijām ir aizsargāt darbinieku intereses viņu darba devēja maksātnespējas gadījumā (Maksātnespējas likuma 173. panta pirmā daļa). Šobrīd darbinieku prasījumu izskatīšanas procesā ir ļoti liels dokumentu apjoms, kas tiek apstrādāts manuāli. Lai efektīvizētu šo procesu un tādējādi samazinātu administratīvo slogu gan administratoriem, gan Maksātnespējas kontroles dienestam, gan pašiem darbiniekiem, viena no EMUS funkcijām ir automatizēti apstrādāt datus, kas nepieciešami darbinieku prasījumu apmierināšanai, un automatizēti rēķināt izmaksājamās summas. Šī funkcionalitāte veidota tā, lai darbinieks un administrators nepieciešamos datus varētu ievadīt tieši sistēmā, un nebūtu nepieciešami papīra formas dokumenti, savukārt, Maksātnespējas kontroles dienests varētu šo informāciju elektroniski apstrādāt.

2019. gadā darbu EMUS uzsākuši ne tikai administratori, bet arī ieviests EMUS e-pakalpojums, kas paredz kreditoru, darbinieku un citu procesā iesaistīto personu piekļuvi informācijai par maksātnespējas procesu vienotā, ērti lietojamā elektroniskajā platformā. EMUS e-pakalpojumā ir pieejama plašāka informācija par administratora darbībām, nekā aplūkojot administratora darbības pārskatu, jo tajā ir iespējams detalizēti atšifrēt pārskata pozīcijas. Tāpat EMUS e-pakalpojumā ir iespējams elektroniski iesniegt kreditora prasījumu un darbinieka prasījumu. Līdz ar to maksātnespējas procesā iesaistītajām personām ir ērtāk sekot līdzi procesa norisei un tās var efektīvāk izmantot savas tiesības. Piekļuve EMUS iekļautajām ziņām, izmantojot elektronisko pakalpojumu, ir kreditora norādītajam pilnvarotajam pārstāvim, minētajai personai autorizējoties ar Valsts pārvaldes pakalpojumu

portāla starpniecību. Tādējādi tiek nodrošināta attiecīgā kreditora vai tā pilnvarotā pārstāvja personas datu pārbaude atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas regulē Valsts pārvaldes pakalpojumu portāla www.latvija.lv darbību. Tāpat arī, lai atvieglotu administratoru darbu, kā arī vienkāršotu kreditoru prasījumu iesniegšanas procedūru, kreditoriem ir tiesības iesniegt administratoram savus prasījumus izmantojot elektronisko pakalpojumu, autorizējoties ar Valsts pārvaldes pakalpojumu portāla starpniecību. Izmantojot elektronisko pakalpojumu pēc kreditoru prasījumu iesniegšanas, maksātnespējīgās juridiskās personas darbinieki var elektroniski iesniegt arī darbinieku prasījumu.

Ar EMUS tiek pilnveidota gan Maksātnespējas kontroles dienesta veiktā uzraudzība, gan darbinieku prasījumu izskatīšanas procedūra, gan sabiedrības iesaiste maksātnespējas procesā. EMUS ir nozīmīgs un unikāls rīks visai maksātnespējas nozarei kopumā. EMUS attīstības vīzija paredz tās saslēgumu ar visām nozīmīgākajām valsts informācijas sistēmām, lai EMUS pieejamie dati par maksātnespējas procesu būtu skatāmi kopsakarā ar citām tautsaimniecības nozarēm. Vienlaikus datu analīze un problēmjautājumu apzināšana ir svarīgs priekšnoteikums kvalitatīvam tiesību politikas veidošanas un likumdošanas procesam.

6. Rezultatīvie rādītāji

Šajā ziņojumā ir apkopoti ar Pamatnostādņem apstiprinātie rezultāti un rezultatīvie rādītāji par 2019. gadu (skatīt tabulu Nr. 1). Rezultatīvie rādītāji ir iegūti, apkopojot administratoru 2019. gadā EMUS iesniegtajos administratora noslēguma darbības pārskatos norādīto informāciju.

Tabula Nr. 1

Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji

1. Politikas rezultāts (PR)										
Uzņēmumi, izmantojot TAP mehānismus, atgūst maksāspēju										
Rezultatīvais rādītājs (RR)	2015	2016	Fakts 2016	2017	Fakts 2017	2018	Fakts 2018	2019	Fakts 2019	2020
1. Pasludināto TAP (ĀTAP) skaits pret pasludināto juridiskās personas maksātnespējas procesu skaitu	5%	5%	5%	7%	8%	9%	4%	11%	5%	13%
2. Proporcija starp ierosināto un pasludināto TAP (ĀTAP) skaitu	28%	28%	19%	30%	24%	32%	13%	34%	16%	36%
3. Sekmīgi pabeigto TAP (ĀTAP) skaits pret izbeigtajiem TAP (ĀTAP)	2%	2%	8%	9%	10%	16%	8%	23%	10%	30%
2. Politikas rezultāts (PR)										
Kreditoru maksimāla saistību apmierināšana, ekonomiski vērtīgie aktīvi atgriežas ekonomiskajā aprītē (juridisko personu maksātnespējas procesi)										
Rezultatīvais rādītājs (RR)	2015	2016	Fakts 2016	2017	Fakts 2017	2018	Fakts 2018	2019	Fakts 2019	2020
1. Vidējais maksātnespējas procesa ilgums	1,5	1,5	1,67	1,5	1,67	1,5	1,6	1,3	1,41	1,3
2. Nodrošināto kreditoru prasījumu atgūšanas rādītāji (<i>recovery rate</i>) (centi no viena <i>euro</i>)	X	X	23	X + 0,05	31	X + 0,05	31	X + 0,07	38	X + 0,07
3. Nenodrošināto kreditoru prasījumu atgūšanas rādītāji (<i>recovery rate</i>) (centi no viena <i>euro</i>)	X	X	4	X + 0,02	4	X + 0,02	4	X + 0,05	5	X + 0,05
4. Maksātnespējas procesa izmaksas (centi no viena kreditoriem segtā <i>euro</i> / centi no viena maksātnespējas procesā atgūtā <i>euro</i>)	X	X	1.46 euro	X - 0,05	2.17 euro	X - 0,05	51 cents	X - 0,07	43 centi	X - 0,07
6. Procesu skaits, kad tiek sastādīts ziņojums par mantas neesamību, īpatsvars	39%	39%	63%	38%	61%	37%	61%	36%	59%	35%
3. Politikas rezultāts (PR)										
Fiziskās personas maksātnespējas process godprātīgam parādniekam nodrošina otro iespēju										
Rezultatīvais rādītājs (RR)	2015	2016	Fakts 2016	2017	Fakts 2017	2018	Fakts 2018	2019	Fakts 2019	2020
1. Gada laikā sekmīgi pabeigto saistību dzēšanas procedūru skaits pret pabeigto fiziskās personas maksātnespējas procesa skaitu.	83%	83%	84%	85%	85%	85%	83%	87%	79%	89%
4. Politikas rezultāts (PR)										
Administratori ir kvalificēti un profesionāli speciālisti, kas efektīvi pilda savus pienākumus (un rūpējas par profesijas prestižu)										
Rezultatīvais rādītājs (RR)	2015	2016	Fakts 2016	2017	Fakts 2017	2018	Fakts 2018	2019	Fakts 2019	2020
1. Administratoru skaits, kuru lietvedībā esošais lietu skaits atšķiras no vidēja lietu skaita vienam administratoram	27	27	-	25	7	23	8	21	12	20
2. Sodīto administratoru skaits pret kopējo administratoru skaitu (procentuāli)	21%	21%	26%	25%	26%	27%	20%	21%	21%	19%
3. Procesu skaits, kuros pārkāpumu dēļ ir nomainīts maksātnespējas administrators, pret aktīvo lietu skaitu	2,5%	2,5%	1,6%	2,8%	2,2%	2,8%	0,3%	2,3%	0,4%	2,1%

Starptautiskais valūtas fonds 2019. gada janvārī veiktajā maksātnespējas sistēmas novērtējuma ziņojumā atzinis, ka ņemot vērā daudzos faktorus, kuri ietekmē maksātnespējas sistēmas darbības rezultātus, ir ļoti grūti, ja ne neiespējami nodrošināt šo rezultatīvo mērķu sasniegšanu.

TAP efektivitāti (politikas rezultāta – uzņēmumi, izmantojot TAP mehānismus, atgūst maksāspēju – rezultatīvie rādītāji), kā arī maksātnespējas procesa efektivitāti kopumā (politikas rezultāta – kreditoru maksimāla saistību apmierināšana, ekonomiski vērtīgie aktīvi atgriežas ekonomiskajā aprītē un fiziskās personas maksātnespējas process godprātīgam parādniekam nodrošina otro iespēju – rezultatīvie rādītāji) ir atkarīgi no daudziem faktoriem – ekonomiskās situācijas valstī, uzņēmējdarbības vides "kvalitātes", tostarp uzraugošo un tiesībsargājošo iestāžu (tajā skaitā Valsts ieņēmumu dienesta, Valsts policijas u.c.) darbības efektivitātes, kā arī uzņēmēju godprātības un profesionalitātes, savlaicīgi iesniedzot maksātnespējas procesa pieteikumu un sekojot līdž debitoru parādiem. Ņemot vērā minēto, objektīvu iemeslu dēļ Maksātnespējas kontroles dienests nevar sniegt visaptverošu Pamatnostādnēs minēto rādītāju analīzi.

Atbilstoši ar Ministru kabineta 2019. gada 22. maija rīkojumu Nr. 247 "Par Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plānu 2019. - 2022. gadam" apstiprināto Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plānu 2019. -2022. gadam Maksātnespējas kontroles dienests sadarbībā ar Ekonomikas ministriju un LIAA 2019. gadā veica virkni pasākumu sabiedrības informēšanas un izpratnes par TAP (ĀTAP) izmantošanas iespējām palielināšanai, taču šo pasākumu ietekmi uz TAP (ĀTAP) rezultatīvajiem rādītājiem varētu novērtēt, vērtējot tā attīstību vidējā termiņa periodā.

Maksātnespējas procesa ilgums 2019. gadā sastādīja 1,41 gadu, kas nedaudz pārsniedz plānoto 1,3 gadu. Jānorāda, ka maksātnespējas procesa ilguma radītājos vērojama ļoti pozitīva tendence, jo salīdzinoši ar iepriekšējo gadu rādītājiem maksātnespējas procesu ilgums ir ievērojami samazinājies.

Iegūtie nodrošināto kreditoru prasījumu atgūšanas rādītāji un nenodrošināto kreditoru prasījumu atgūšanas rādītāji (*recovery rate*) 2019. gadā sasnieguši 38 un 5 centus no viena *euro*. Minēto rādītāju ietekmē ne tikai maksātnespējas procesa efektivitāte, piemēram, ātrums, ar kuru aktīvi atgriežas komercietiskajā aprītē un procesa norises likumība, bet arī citi faktori, piemēram, kredīšanas politika, nodokļu politika, maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanas savlaicīgums. Pozitīvi vērtējams nodrošināto kreditoru prasījumu atgūšanas rādītāju (*recovery rate*) pieaugums, kuru izmaiņas vērtējamas kopsakarā ar maksātnespējas procesa izmaksu izmaiņām. Atbilstoši Maksātnespējas kontroles dienesta apkopotajiem datiem 2019. gadā viena *euro* atgūšana kreditoriem izmaksāja 43 centus. Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem minētais rādītājs ir būtiski uzlabojies. Kā viens no apstākļiem, kas sekmējis rādītāja uzlabošanu, minams pasākumu īstenošana maksātnespējas procesa izmaksu apmēra un likumības kontrolei, nodrošinot uzraudzības pasākumus, tostarp, veicot klātienēs Pārbaudes un piedaloties kreditoru sapulcēs, pastiprinātu uzmanību veltot maksātnespējas procesa izmaksu kontrolei. Maksātnespējas kontroles dienests 2019. gadā veicis 39 klātienēs Pārbaudes un apmeklējis 80 kreditoru sapulces.

Maksātnespējas kontroles dienesta darbības efektivitāti raksturo šādi rezultatīvie rādītāji:

- 1) administratoru skaits, kuru lietvedībā esošais lietu skaits atšķiras no vidējā lietu skaita vienam administratoram;
- 2) sodīto administratoru skaits pret kopējo administratoru skaitu (procentuāli);
- 3) procesu skaits, kuros pārkāpumu dēļ ir nomainīts administrators, pret aktīvo lietu skaitu.

Administratoru skaits, kuru lietvedībā esošais lietu skaits atšķiras no vidējā lietu skaita vienam administratoram, 2019. gadā – 12 administratori, norāda, ka minētais rādītājs stabili saglabājas zemāks nekā Pamatnostādnēs plānotais – 21, tādējādi apliecinot, ka administratoru noslodze ir izlīdzinājusies. Minētais rādītājs apliecina, ka administratora profesijas reformas rezultātā, savu darbību turpina izbeigt administratori, kuri faktiski nenodarbojās ar maksātnespējas procesu administrēšanu, kā rezultātā ir izdevies izlīdzināt noslodzi starp visiem aktīvajiem (darbība nav apturēta, nav atstādināts no amata darbības veikšanas) administratoriem.

Analizējot sodīto administratoru skaitu, svarīgi atzīmēt, ka uzraudzības pasākumu mērķis ir nodrošināt maksātnespējas procesu likumīgu un efektīvu gaitu, nevis administratoru sodīšanu, un minētie rādītāji ir izvēlēti, lai raksturotu uzraudzības pasākumu un administratoru profesionālās darbības kvalitāti, nevis ir izvirzīti kā pašmērķis.

Starptautiskais valūtas fonds maksātnespējas sistēmas novērtējuma ziņojumā norādījis, ka uzraugošajai personai ir jācīnās pret visām nelikumīgajām darbībām, neatkarīgi no tā, ka tas nozīmē, ka nav izpildīts vai ir pārsniegts konkrēts rezultatīvais indikators vai mērķis.

Sodīto administratoru skaits pret kopējo administratoru skaitu 2019. gadā ir bijis 21%. Pamatnostādnēs tika plānots, ka attiecīgais rādītājs sasniegs 21 %, līdz ar to 2019. gadā ir sasniegts Pamatnostādnēs apstiprinātā rezultatīvā rādītāja izpildes mērķis. Kā vienu no rezultatīvā rādītāja mērķa sasniegšanas priekšnosacījumiem var minēt, ka Maksātnespējas kontroles dienests jau 2017. gadā iespēju robežās aktīvi uzsāka "Konsultē vispirms" principa piemērošanu, t.i., gadījumos, kad konstatētais pārkāpums nav būtisks un to ir iespējams nekavējoties novērst, administratoram tiek dota šāda iespēja. Piemēram, 2018. gadā veikto preventīvās uzraudzības pasākumu ietvaros Maksātnespējas kontroles dienests nosūtīja 252 informācijas un paskaidrojumu pieprasījumus, tostarp aicinot novērst konstatētos pārkāpumus, un 2019. gadā – 169 informācijas un paskaidrojumu pieprasījumus.

2017. gada 18. jūlijā Ministru kabinets apstiprināja informatīvo ziņojumu "Par Maksātnespējas administrācijas attīstību" (turpmāk – Informatīvais ziņojums), kuru atbalstīja arī nevalstiskās organizācijas, kuras pārstāv lielu kreditoru daļu – Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Ārvalstu investoru padome Latvijā un Latvijas Komerčbanku asociācija (tagad Finanšu nozares asociācija). Minētās organizācijas, izsakot atbalstu Informatīvā ziņojuma saskaņošanai, lūdza norādīt konkrētus rezultatīvos rādītājus. Ņemot vērā Maksātnespējas administrācijas sadarbības partneru izteikto lūgumu, sniedzam rezultatīvos rādītājus arī par 2019. gadu - skatīt tabulu Nr. 2.

Tabula Nr. 2

Maksātnespējas procesu rādītāji no EMUS iesniegtajiem juridisko personu noslēguma pārskatiem

	2017	2018	2019
Atzīto kreditoru prasījumu apjoms (euro), t.sk.	383 263 548	371 121 103	216 753 934
nodrošinātajiem	85 771 334	111 995 620	17 963 851
nenodrošinātajiem	297 492 214	259 125 482	198 790 083
Atgūto finanšu līdzekļu apjoms (euro), t.sk.	16 215 073	24 423 895	13 745 764.48
no iekļātās mantas realizācijas atgūtie līdzekļi	12 399 121	21 411 776	10 581 457.28
no neiekļātās mantas realizācijas atgūtie līdzekļi	3 815 952	3 012 119	3 164 307.2
Apmierināto prasījumu apjoms (euro), t.sk.	17 208 820	22 857 724	4 752 700
nodrošinātajiem	13 400 230	13 629 289	3 125 720
nenodrošinātajiem	3 808 590	9 228 435	1 626 980
Kopējās izmaksas (euro), t.sk.	4 313 368	4 307 100	3 435 744
administratora atlīdzība	1 612 011	1 359 121	1 021 120
ekspertu atlīdzība	177 522	188 666	80 594
pārējās izmaksas	2 523 835	2 759 313	2 334 030

Maksātnespējas kontroles dienesta prioritātes 2020. gadā

Maksātnespējas kontroles dienests arī turpmāk nodrošinās pastiprinātas uzraudzības pasākumu, tostarp Pārbaužu veikšanu ar mērķi novērst normatīvo aktu pārkāpumus un pēc iespējas samazināt to radītās sekas. Maksātnespējas kontroles dienests turpinās uzlabot un papildināt EMUS funkcionalitāti, lai sistēma kļūtu ne tikai par informācijas apkopošanas, sistematizācijas un apstrādes rīku, kas veicina caurspīdīgu maksātnespējas procesu, bet arī ikdienā ērti lietojamu darba vidi.

Ievērojot minēto, par iestādes prioritātēm 2020. gadā Maksātnespējas kontroles dienests ir izvirzījis šādus pasākumus:

- nodrošināt kvalitatīvu ar administratora amata darbību saistīto jautājumu izlemšanu;
- nepārtraukti paaugstināt uzraudzības pasākumu efektivitāti, turpinot īstenot Pamatnostādnēs noteikto virzienu – administratoru profesijā strādā augsti kvalificēti profesionāļi ar amatam atbilstošām zināšanām, prasmēm, un personiskajām īpašībām;
- turpināt pilnveidot EMUS;
- savas kompetences ietvaros turpināt sadarbību ar citām valsts pārvaldes, tostarp tiesībsargājošām iestādēm, sekmējot efektīvāku funkciju izpildi;
- sadarbībā ar valsts iestādēm un nevalstiskajām organizācijām veikt informatīvos pasākumus TAP popularizēšanai, tādējādi sekmējot Pamatnostādnēs nosprausto mērķi – uzņēmēji izmanto TAP piedāvātos risinājumus savas maksātnespējas atjaunošanai;
- sadarbībā ar valsts iestādēm un nevalstiskajām organizācijām veikt informatīvos pasākumus par kreditoru tiesību īstenošanas iespējām maksātnespējas procesos, tādējādi sekmējot maksātnespējas procesa efektivitātes paaugstināšanu, kreditoriem aktīvāk iesaistoties maksātnespējas procesa norisē;
- plašāk informēt sabiedrību par Maksātnespējas kontroles dienesta darbību.